

ԽԻ՞Ր Ա ՄԱՐԴԸ ԿՆԿԱ ԵՂՆԻՑ ԳՆՈՒՄ / Հայ ժողովրդական հեքիաթներ, Հատոր VIII /
Գուգարք (Լոռի), Լոռու բարձրագույն (խոսվածք)

Ժամանակով մի քյասիբ մարդ ա ըլում, սա ունենում ա մի բեխա, երեցը մոտ չի գալի, երեցը որ մոտ չգա, կնքավորը ո՞րդի կգա: — Դո՛ւ,— ասում ա երեցը,— հորդ թախմեղան տվել չես, մորդ թախմեղան տվել չես, հմի էլ էկել ես ասում ես՝ արի տղաս հալալե, ժամ գալու էլ իրավունք չունես:

Սա կնկա հետ մասլահաթ արավ, թե.— Ա՛յ կնիկ, ո՞նց անենք, ես գնամ, բալքի մի ճշմարիտ մարդ գտնեմ:

Գնաց, մեկ-մեկ ձիհեծ ռաստ էկավ, ասավ.— Ի՞նչ գործի կերթաս, ա՛յ մարդ:

— Թե ասեմ՝ իմ դարդին դարման անող չես, ի՞նչ ասեմ:

Թե.— Ասա՛:

— Ես կնքավորի եմ գնում, քյասիբ մարդ եմ, գալիս չեն:

— Ես կգամ,— ասավ:

Թե.— Դու ո՞վ ես:

Թե.— Ես Քրիստոսն եմ:

Թե.— Դու փալչի մարդ ես, իմ բանը չես:

— Խի՞,— ասում ա սա:

Թե.— Դու երեսպաշտութիւն ես անըմ, մեկին սիրում ես, մեկին՝ չէ, մեկին տալիս ես, մեկին՝ չէ: Էլի գնաց, մեկն էլ ռաստ էկավ:

Ասավ.— Էդ ո՞ւր ես գնում:

— Գնում եմ կնքավորի:

— Ես քեզ կնքավոր:

Թե.— Դու ո՞վ ես:

— Ես Եղի՛ա մարգարեն եմ:

— Պա՛, պա՛, պա՛, դու իմ բանը չես:

— Խի՞:

— Դու էն մարդն ես, որ գալիս ես բարը վեր ես անըմ, ֆողի կեսը տանում ես, կեսը՝ թողըմ: Դու իմ բանը չես, երեսպաշտ ես, ես ճշմարիտ մարդ եմ ման գալի:

Գնաց, մեկը ջիեց:

Ասավ.— Էդ ո՞ւր ես գնում, ա՛յ մարդ:

— Ես,— ասավ,— կնքավորի եմ գնում:

— Ես կգամ,— ասավ:

— Դուն ո՞վ ես:

— Ես Հոգեառն եմ:

— Ա՛յ, քեզ կսիրեմ,— ասավ,— դու ճշմարիտ մարդ ես, քի հմար քյասիբն էլ, հարուստն էլ մեկ ա:

Ասավ.— Բա, կնքավո՛ր, տերտերը գալիս չի հալալի:

Թե.— Խի՞:

Թե.— Փող ա ուզում, ես էլ ունեմ ոչ, որ տամ:

Սա հանեց ու երես:

Ասավ.— Գնա դու պատրաստութիւն տես, ես էլ ըիկունը կգամ:

Ըիկունը էկավ, բեխան կնքեցին, ռավոտը լիսացավ:

Ասավ.— Խի՞ եք ըսենց քյասիբ ապրում, սանհեր:

Թե.— Մենք ի՞նչ անենք, քյասիբացել ենք, էլ չենք կարում ապրուստ ճարենք:

Սա ասավ.— Իմ սանին ինձ տուր, ես տանեմ, իրեք ամսի ժամանակին ինչ պատվիրանք կտամ, կտամ:

— Դու գիտես,— ասավ,— կնքավո՞ր:

Հոգիառը առավ իրա սանին, տարավ: Շատ կացավ, թե քիչ կացավ, տեսավ, որ ժամանակը թամամում ա:

Բեխան ասավ.— Մի մտիկ անեմ, տենամ սա ինչ գործի ա, որ ինձ բերել ա: Տեհավ մի մարդու ոտների կոնից չըրչարում ա: Որ տեհավ՝ վախից պոռշը ճաքեց:

Կնքավորը դուս էկավ տեհավ, որ բեխի պոռշը ճաքել ա:

Ասավ.— Խի՞ մտիկ անեիր:

Թե.— Ի՞նչ անեմ, կնքավո՞ր, բերել ես ու մի բանի դնում չես, ժամանակս էլ թամամում ա:

— Գնա՛, — ասավ,— ժամանակը էգուց ա թըմամում, էսօր չէ:

Էքսը էկավ, ասավ,— Կերթաս ապտեկխանիցը դեղի շուշեք կառնես, կբերես:

— Էբե՞ր:

Թե.— Բերել եմ:

Թե.— Տար էն չայուց՝ լցրու, պրոպկեքը դի, բի՛:

Տարավ չայուցը լըքցրուց:

Ասավ.— Բերել եմ, կնքավո՞ր:

Թե.— Դու մտիկ կանես ինձ,— ասավ.— Թե գլխի վերի կռանը կլեմ՝ մոտ չգաս, որ նրան տանիլ պտիմ, որ ոտի կռանը ըլեմ, ինչ ուզում ես՝ ուզե, էդ դեղիցը կտաս՝ կլավանա:

Էս տղեն էկավ քաղաքը, սկսեց հեքիմութին անելը: Ձենը գնաց թագավորին, էդ թագավորն էլ էն հանգի քաֆուր թագավոր ա ըլել, որ հեքիմը բշարել չի՝ գլուխը կտրել, գձել ա հորը:

Նազըրնին ասին, թե.— Ֆիլան քյասիբի տղեն լավ հեքիմութին ա անըմ:

Մարդ դրկեց, կանչեց:

— Քյասիբի տղա,— ասավ,— կարա՞ս ինձ թափես:

Թե.— Կթափեմ:

— Որ կարաս ոչ, գլուխդ կկտրեմ, ֆորը կգձեմ:

Մտիկ արավ տղեն, տեհավ, որ հոգիառը ոտների կռանն ա, ասավ.— Կթափեմ, որ կթափեմ:

— Որ թափես, քու քաշովը մին ոսկի կըտամ, մին արծաթ, թե չթափես՝ գլուխդ կկտրեմ, էն ֆորը կգձեմ:

Սա թափեց, առողջացավ:

Բերուց սրան մի քաշ ոսկի էրետ, մեկ քաշ արծաթ:

Էս տղեն էկավ տուն, իրեն հմա ամարաթնի շինեց:

Հերն ու մերն ասին.— Ա՛յ որդի, մենձացել ենք, ծերացել, մենք էլ մին ուրախութին տենանք, արի քեզ պսակենք:

Տղեն ասավ.— Չկել իմ կնքավորին տենամ ոչ, ես պսակվիլ չեմ:

Վեր կացավ գնաց իրան կնքավորին գտավ, ասավ.— Իմ մահը ինչո՞վ ա:

Ասավ.— Ասիլ չեմ:

Թե.— Խի՞ ասիլ չես:

Թե.— Ասեմ էլ՝ անիլ չես, էլ ի՞նչ ասեմ:

¹ Գետ—Ծ. Բ.:

Սա որ շատ զոռեց, ասավ.— Որ պսակվես, էն ժամանակ որ յորդանը քաշես վրեղ՝ ֆոքիդ պտի տաս:

— Թե պսակվեմ ո՞չ:

— Թե պսակվես ոչ, քեզ օլում² չկա:

Սա էկավ իրա հորն ու մորը նաղլ արավ, թե կնքավորը ըսենց ասավ:

Հերն ու մերն ասին.— Կնքավորին միննաթ կանենք, մեր ֆոքին կտանք:

Բերին որդուն պսակեցին, գնաց որ տեղը մտավ, կնքավորը էկավ, վերի կուռը կտրեց, ասաց.— Էկել եմ, ի՞նչ ես ասում:

Նա հորն ու մորը ձեն էրետ, թե.— Կնքավորը էկել ա հրես:

Էկան ընդի, թե.— Մենք մեր ֆոքին կտանք:

Կնքավորը, որ զոռ արեց, բղավեցին.— Չէ՛, չէ, ում հմա էկել ես, նրանցը տար:

Տղեն ասավ.— Էդ որ իմ հերն ու մերը խափեցին ինձ, առ իմ ֆոքիս:

Ըստի կնիկը դաբուլ չարավ, նշանածին ասավ.— Դու հեքիմութին ես անում, ֆոքի ես ազատում, ես իմ ֆոքին կտամ:

Ասավ.— Իմ ծնողնին որ ինձ դիմիշ չարին, դու էլօղլի՝ դիմիշ կանե՞ս:

Կնիկը դարձավ կնքավորին, ասավ.— Ես իմ ֆոքիս կտամ սրա տեղ, իմը առ:

Ասավ.— Լա՛վ:

Կնիկը էրեսին խեչը հանեց, կոները խաչեց, խտոր ընկավ:

Հոգիառը չանգյալը քցեց քաշեց, սանամերն ասավ.— Կնքավո՛ր, դու խի՞ ես ինձ չարչարելով տանում, չէ՞ որ ես ինքնակամ իմ ֆոքիս տվի: Էնենց տար, որ ես չիմանամ:

Կնքավորը դարձավ ասեց.— Եփ որ հերն ու մերը չղմշեցին իրենց տղի համար իրենց ֆոքին, դու ինքնակամ քու ֆոքիդ տվիր, էլ ըստուց եղը քարին, ջրին օլում կլի, ձեզ օլում ըլի ոչ, գնացեք, ձեզ հմա ապրեցեք:

Ըստի, ըստուր հմա, մարդը թողում ա հորն ու մորը, գնում կնգա եղնիցը:

² Մահ—Օ. Բ.: